

Samverkan mellan skola och socialtjänst

Lärares och socialarbetares upplevelser om
arbetsstrukturer vid LVU

Collaboration between school and social services

Experiences of teachers and social workers' on work structures during LVU

Författare: Naseem Kakhi och Othilia Resare

Nivå: Grundnivå

Kursnamn: Examensarbete för Socionomexamen

Kurskod: GSA2AF

Högskolepoäng: 15 hp

Handledare: Kari Jess

Institution: Hälsa och välfärd

Examinator: Camilla Udo

Examinationsdatum: 2024-03-21

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker Open Access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open Access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten Open Access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (öppet tillgänglig på nätet, Open Access):

Ja

Nej

Förord

Vi vill först och främst rikta ett stort tack till de respondenter som tagit sig tiden att delta i studien och bidra med sina erfarenheter och kloka tankar. Vi är otroligt tacksamma att ni ville ställa upp och vi är så imponerade över ert engagemang för ert arbete. Utan er hade studien inte varit möjlig att genomföra så återigen, stort tack.

Vi vill även tacka våra familjer och vänner som stöttat och trott på oss under hela processen samt kommit med goda tips och råd. Tack till våra klasskamrater och opponenter som bidragit med stöd och feedback för förbättring av studien.

Slutligen vill vi tacka varandra innerligt för ett fantastiskt samarbete, stöd, hårt arbete och en fin vänskap. Att ha fått dela denna resa tillsammans har varit ett minne för livet.

Naseem Kakhi och Othilia Resare

Innehållsförteckning

Abstract, Keywords

Sammanfattning, Nyckelord

1. Inledning	8
1.1. Problemformulering	9
1.2. Syfte och frågeställningar	10
2. Tidigare forskning	11
2.1. Samverkan.....	11
2.2. Ledningens avgörande roll.....	12
2.3. Hinder	13
2.4. Sammanfattning av tidigare forskning.....	13
3. Teori	14
3.1. Ekologisk systemteori	14
3.2. Samverkansmodell	15
4. Centrala begrepp	17
4.1. Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.....	17
4.2. Barnets bästa	18
5. Metod	19
5.1. Design	19
5.2. Urval	19
5.2.1. Procedur	20
5.3. Datainsamling	21
5.4. Databearbetning och analys	21
5.5. Tillförlitlighet.....	22
5.6. Litteratursökning.....	23
6. Etik	23
6.1. Forskningsetiska principer	23
6.2. Etiska överväganden	24
7. Resultat	25
7.1. Samverkans natur och dilemman	25
7.1.1. Betydelsen av samverkan	26
7.1.2. När det brister i praktiken.....	26
7.1.3. Önskan om en bättre fungerande samverkan	28

7.2.	Ansvar och roller.....	30
7.2.1.	Bristande kunskaper om varandras yrkesroller	30
7.2.2.	Balansen mellan integritet och effektivitet.....	31
7.3.	Barnets välbefinnande.....	32
7.3.1.	Barnet i fokus	33
7.3.2.	Samverkan för barnets bästa	34
8.	Diskussion	35
8.1.	Synen på samverkan och dess komplexitet.....	35
8.2.	Barnets bästa	37
8.3.	Studiens styrkor och svagheter	39
8.4.	Slutsatser	40
8.4.1.	Förslag till vidare forskning	41

Referenser

Bilagor

Abstract

Both school and social services have an obligation to collaborate with each other whenever it is necessary for the best interest of the child. Errands with children who are under the Care of Young Persons (Special Provisions) Act (Lagen om vård av unga, or shortened LVU) are examples of situations when this collaboration is often necessary. The study aim was to investigate how teachers and social workers experience collaboration between school and social services during LVU. As theories, collaboration model and ecological systems theory were used in the study. The study was conducted via six semi-structured interviews with three social workers and three teachers. After the interviews had been conducted, the material was transcribed and analyzed according to thematic analysis. Three themes and seven subthemes were identified. The result showed that the teachers' and social workers' experiences of collaboration between school and social services differ, and that many of the obstacles highlighted are basically the result of lack of communication and knowledge of each other's professional roles. The study also showed that collaboration is necessary for the child's best interest during LVU-errands, although collaboration need more resources and work. According to our study, teachers and social workers experience a certain amount of frustration due to the fact that the collaboration is not working as desired. The result was also discussed in relation to the selected theories and to the concept of "the best interest of the child".

Keywords

collaboration, experiences, LVU, qualitative methods, school, social services

Sammanfattning

Både skola och socialtjänst har en skyldighet att samverka med varandra vid behov för barnets bästa. Ärenden som berörs av Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) är exempel på situationer då samverkan ofta är nödvändig. Studien syftar till att undersöka hur lärare och socialarbetare upplever samverkan mellan skola och socialtjänst vid LVU. Som teori har samverkansmodell och ekologisk systemteori används i studien. Undersökningen genomfördes via sex semistrukturerade intervjuer med tre socialarbetare och tre lärare. Efter intervjuerna transkriberades materialet och analyserades enligt tematisk analys. Tre teman och sju subteman identifierades. Resultatet visade att lärarnas och socialarbetarnas upplevelser av samverkan mellan skola och socialtjänst skiljer sig åt. Många av de hinder som lyfts fram grundar sig i bristande kommunikation och kunskaper om varandras yrkesroller. Det visade även att samverkan är nödvändigt för barnets bästa i LVU-ärenden men att det finns behov av mer resurser och arbete. I nuläget upplever lärare och socialarbetare en viss frustration på grund av detta. Resultatet diskuterades även i förhållande till de valda teorierna samt till begreppet ”barnets bästa”.

Nyckelord

barnets bästa, kvalitativ metod, LVU, samverkan, skola, socialtjänst

1. Inledning

Samverkan är en viktig del i socialtjänstens arbete som i längden kan bidra till bättre resultat av olika insatser (Socialstyrelsen, 2021). Enligt 8 § Förvaltningslagen (SFS 2017:900) har alla myndigheter en skyldighet att samverka med varandra vid behov. Genom samverkan kan de professionella skapa ett helhetsperspektiv av individens situation och utifrån det erbjuda passande insatser eller annan hjälp (Socialstyrelsen, 2021). I arbetet med barn och unga samt deras familjer är samverkan extra viktigt då barn och unga är en utsatt grupp där ett icke tillgodosett behov av insatser och hjälp kan få stora konsekvenser (Skolverket, u.å.). För att maximera välbefinnandet och tryggheten för alla barn är det nödvändigt att alla åtgärder som påverkar barn grundas i principen om barnets bästa samt främjandet av barnets övergripande välbefinnande och utveckling. Denna grundläggande princip är fastställd i artikel 3 i Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (SFS 2018:1197), även känd som Barnkonventionen. Denna bestämmelse kan även hittas i bland annat 1 kap. 2 § Socialtjänstlagen (SFS 2001:453) (SoL) och i 1 § Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) (SFS 1990:52). Barn är med andra ord rättighetsbärare som alltid ska få den hjälp och det stöd som behövs för att säkerställa barnets välbefinnande samt att allt arbete som rör barn ska styras utifrån vad som är bäst för det enskilda barnet (Socialstyrelsen, 2020).

Utifrån att socialtjänstens arbete med barn och unga ska bedrivas enligt principen om barnets bästa och utifrån att rätt insatser i god tid ger generellt sett ger bättre resultat, behöver socialtjänsten ha en helhetsbild av barnets liv och situation innan några beslut kan tas. Detta är viktigt då socialtjänsten ensam inte kan få in tillräckligt med information om barnet eftersom barnet oftast är en del av flera olika sammanhang och sociala tillställningar (Socialstyrelsen, 2021). Enligt Barnkonventionen (2018) innebär helhetsperspektivet att alla aspekter av barnets liv beaktas, inklusive fysiska, mentala, sociala och känslomässiga behov. Utifrån det bildas ett behov av samverkan med andra instanser, exempelvis skolan som möter barnet på ett vardagligt plan och kan fånga upp andra aspekter som socialtjänsten inte har möjlighet till (Socialstyrelsen, 2021).

Ärenden som omfattas av LVU innebär ofta känsliga, jobbiga och tuffa situationer där barnet på ett eller annat sätt är utsatt. I sådana fall är en god samverkan extra viktigt och kan vara

avgörande för hur väl socialtjänstens arbete och insatser fungerar. Skolan blir ofta en viktig myndighet att samverka med för socialtjänsten eftersom skolan ofta besitter mycket information om både barnet och dess familj. Skolan har ofta kunskap om exempelvis hur barnet beter sig och reagerar i olika situationer, hur nätverket ser ut, hur hjälpbehovet ser ut och annat som kan vara av stor vikt för socialtjänsten att få kännedom av för att kunna ta ett rättvist och välgrundat beslut. Genom att socialtjänsten och skolan samverkar och kommunicerar med varandra kan de gemensamt avgöra vilken insats eller hjälp barnet är i behov av, eller åtminstone ta del av varandras åsikter och upplevelser för att kunna ta det rätta beslutet, vilket är i enlighet med arbetet för barnets bästa. God samverkan och dess lagstadga kan alltså berika barnet och hjälpa barnet till en bättre situation och bättre förutsättningar för framtiden (Socialstyrelsen, 2021).

1.1. Problemformulering

En fullständig grundskoleutbildning utgör en betydande skyddsfaktor för barn och ungdomar och ökar inte bara möjligheterna till vidare utbildning och arbetsmöjligheter, utan främjar även samhällsdeltagande och ökat välbefinnande under hela livet (Skolverket, u.å.). En icke fullständig grundskoleutbildning minskar möjligheterna till en positiv och gynnsam utveckling där individen riskerar att hamna i utanförskap (Skolverket, u.å.). Regeringskansliet (2023) förklarar också detta och menar på att skolan har en brottsförebyggande roll för alla elever som är där och deltar i undervisningen då elever som klarar skolan generellt sett löper mindre risk att hamna i bland annat kriminalitet och missbruk. Regeringskansliet (2023) beskriver även att skolan har en positiv påverkan på barn och ungas utveckling av moral och självkontroll, vilket också kan minska antalet brott och säkerställa elevernas välbefinnande och ljusa framtid.

I Sverige har alla barn rätt till en obruten skolgång, oavsett om barnet är placerat eller inte, men generellt sett löper placerade barn större risk att inte få en avklarad skolgång, vilket i sin tur kan bli en stor riskfaktor (Socialstyrelsen, 2021). En av skolans viktigaste uppgifter är enligt Skolverket (u.å.) att ge barn och ungdomar stöd och hjälp i ett tidigt skede samt att ha en välfungerande och stimulerande miljö där eleverna kan utvecklas och lära sig. För att kunna genomföra och åstadkomma detta krävs det en god samverkan mellan skola och socialtjänst samt en tydlig ansvarsfördelning verksamheterna emellan. Socialstyrelsen (2021) förklarar att de främsta anledningarna till att många placerade barn inte klarar hela skolgången är att

socialtjänsten prioriterar skolgången lågt, att ansvarsfördelningen mellan skola och socialtjänst är otydlig eller att barnen behöver genomgå många flyttar med många skolbyten.

Detta innebär alltså att både lärare och socialarbetare ska och behöver arbeta tillsammans för att skapa en trygg och stödjande miljö (Skolverket, u.å) samt att åtgärder som rör barn bör baseras på en omfattande förståelse av deras unika situation och förutsättningar (Barnkonventionen, 2018). Detta kan direkt relateras till målsättningen att undersöka samverkan mellan skola och socialtjänst vid ett LVU-beslut. Genom att tillämpa helhetsperspektivet enligt Barnkonventionen (2018) beaktar samverkan alla aspekter av barnets liv och strävar efter att skapa en trygg, inkluderande och främjande miljö där barnets rättigheter och behov respekteras och beaktas i alla sammanhang.

Utifrån detta kommer arbetet i fråga studera området ”samverkan mellan skola och socialtjänst vid LVU-ärenden” med fokus på hur de yrkesverksamma, det vill säga lärare och socialarbetare, upplever det. Yrkesverksamma lärare och socialarbetare är de personer som främst märker av hur samverkan mellan instanserna fungerar då det är de som i första hand bemöter och handskas med det dagligen, vilket resulterar i att deras upplevelser gällande detta är mest intressant och relevant att studera. Vid sökning av tidigare forskning kunde det konstateras att det finns en kunskapslucka i ämnet från senare år, vilket också gör området relevant och intressant att studera. Majoriteten av de identifierade studierna genomfördes för 10–20 år sedan, och utifrån att samhället konstant utvecklas och förändras är det därför relevant att studera detta igen.

1.2. Syfte och frågeställningar

Studien syftar till att undersöka hur lärare och socialarbetare upplever arbetsstrukturer för samverkan efter att ett barn blivit tvångsomhändertaget via LVU. Detta undersöks med hjälp av nedanstående frågeställningar.

- Hur ser informationsöverföringen ut mellan skola och socialtjänst och hur uppfattar lärare och socialarbetare denna?
- Vilka aspekter inom samverkan mellan skola och socialtjänst är välfungerande enligt lärare och socialarbetare?
- Vilka aspekter inom samverkan mellan skola och socialtjänst är begränsande enligt lärare och socialarbetare?

2. Tidigare forskning

I det här avsnittet utforskas tidigare forskning som berör samverkan mellan olika organisationer. Ett flertal studier har genomförts inom detta område tidigare varav några av dem identifieras och presenteras här. Syftet är att undersöka likheter och skillnader mellan dessa studier för att i senare avsnitt koppla det till denna studies resultat och diskussion. Kapitlet är uppdelat i mindre avsnitt som behandlar samverkan i sig, ledningens roll och olika hinder för samverkan. Kapitlet avslutas med en kortare sammanfattning.

2.1. Samverkan

Šteh et al. (2021) beskriver samverkan som en grundläggande faktor som främjar utveckling och lärande hos både elever och skolan som helhet. Enligt Bronstein och Abramson (2003) finns det alltid ett behov av samarbete mellan olika yrkesgrupper för att möta de ökande behoven hos barnen. Författarna påpekar att elever går till skolan med en mängd sociala, emotionella och fysiska behov, vilket riskerar hindra lärande. De understryker att skolledningen måste hitta effektiva sätt att hantera dessa utmaningar för att uppnå sina mål (Bronstein & Abramson, 2003). Detta diskuteras även i senare forskning av Šteh et al. (2021) som menar att skolorna behöver utveckla innovativa strategier för att erbjuda helhetsinriktade tjänster och stöd för elevernas utveckling genom samarbete med andra myndigheter, intressenter och berörda parter i barnens nätverk.

Nguyen et al. (2022) lyfter fram flera aspekter som betonar vikten av samarbete och integration mellan skolan och socialtjänsten för att stödja barns utveckling inom utbildning och mentala hälsa samt för att möta de komplexa behoven hos barn och deras familjer (Nguyen et al., 2022). En gemensam nämnare är att samarbete mellan socialarbetare och multidisciplinära yrkesverksamma är avgörande för att uppnå gemensamma mål och stödja barnet. Det framgår också att socialarbetare, tillsammans med lärare, har potential att minska barns sårbarhet och stärka deras motståndskraft genom att erbjuda stöd och interventioner (Nguyen et al., 2022). Detta innebär att både skolan och socialtjänsten måste arbeta tillsammans för att tillhandahålla nödvändiga interventioner och stödtjänster för att stödja barnen på bästa möjliga sätt (Nguyen et al., 2022).

2.2. Ledningens avgörande roll

Flera av studierna visar att delat ansvar bland chefer från olika organisationer är en avgörande faktor som påverkar hur samarbete genomförs och upprätthålls (Widmark et al., 2011). Engagemang från yrkesverksamma är nödvändigt för att initiera samarbete, definiera gemensamma mål, genomföra uppföljning och motivera personalen. Det betonas att kravet på samverkansförmåga är en förutsättning för ett framgångsrikt samarbete (Widmark et al., 2011). Vidare identifieras hinder, som utforskas närmare i senare avsnitt. Brist på tydlighet avseende ansvarsfördelning har visat sig vara en faktor som skapar hinder för samarbete mellan yrkesverksamma (Widmark et al., 2013). Betydelsen av en "hållande miljö" på ledningens sida för att gynna yrkesverksamma i deras gemensamma ansträngningar för att utveckla samarbete till en mer hållbar process framhålls också (Widmark et al., 2013). Šteh et al. (2021) identifierar hinder för samarbetet mellan skolkuratorer och lärare som bristande förståelse för varandras roller och uppgifter, kommunikationsproblem och känslor av hot eller tvivel på varandras kompetens (Šteh et al., 2021). Šteh et al. poängterar vikten av att skapa gemensamma värderingar och förståelse för kollektivt ansvar, och klargörande av förväntningar och kompetenser för både den egna och den andra partens ansvar. Det lyfts även i studien att för att övervinna sådana hinder krävs långsiktigt och intensivt arbete samt stöd från skol- och organisationsledningen (Šteh et al., 2021).

Resultaten visar att ledningen i de undersökta organisationerna har ett betydande ansvar för att underlätta, stödja och upprätthålla samarbetet mellan yrkesverksamma från olika organisationer. Ledningens engagemang och ansvarstagande har visat sig vara främjande för samarbetet, och genom att genomföra uppföljning av samarbetet kan ledningen säkerställa att det blir långsiktigt och hållbart. Detta är av stor relevans för denna studie eftersom det är möjligt att observera hur ledningen inom både socialtjänsten och skolan arbetar tillsammans för att initiera och upprätthålla samarbete. Det inkluderar att fastställa gemensamma mål, definiera ansvarsområden och följa upp samarbetet för att säkerställa att det gynnar de unga som omfattas av LVU. Genom att identifiera ledningens roll kan studien bidra till att informera om hur samarbetet vid LVU-fall kan förbättras för att gynna de unga som berörs.

2.3. Hinder

Samverkan innebär att olika myndigheter arbetar tillsammans i stället för att fokusera på individuella arbetares egenskaper (Bronstein, 2003). Det är en gemensam aktivitet som sker parallellt med den vanliga verksamheten och distanseras från hemorganisationen. De inblandade i samverkan tar med sig sina egna värderingar och regler från sina vanliga arbetsplatser in i samverkan för att hitta nya sätt att arbeta tillsammans. Det vill säga att professionerna inte bara förhåller sig till sina egna gränser utan även till de andra professionerna och deras organisationers gränser (Bronstein, 2003).

Widmark et al. (2011) genomförde en studie avseende hinder för samarbete mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skolor. Det framkommer i resultatet tre kategorier som hänvisar till olika aspekter av hinder för samverkan mellan professionerna (Widmark et al., 2011). Den första kategorin var ansvarsfördelning där det framkom att deltagarna ansåg att oklarheten kring skillnaderna i mandat och regler utgjorde ett hinder, vilket skapade osäkerhet i interaktionerna (Widmark et al., 2011). Den andra kategorin var förtroende som visar att brist på kunskap om kompetenser, resurser och verksamhetsområden för andra yrkesgrupper påverkade förtroendet mellan samverkande parter. När en part visade bristande engagemang för ett barn påverkade det förtroendet och ledde till osäkerhet i det gemensamma arbetet. Den tredje kategorin var det professionella mötet som indikerar att osagda skillnader i tillvägagångssättet för att möta barns behov i vissa fall ledde till missförstånd mellan yrkesverksamma. Kommunikationen påverkades också av olikheter i uppdrag och kriterier hos intressenterna, vilket uppfattades som hinder som skapade frustration (Widmark et al., 2011). Dessa utmaningar har även lyfts av Šteh et al. (2021) när det gäller bristande kunskap om varandra yrkesroller mellan skolkuratorer och lärare. Det framhålls att det är viktigt att kontinuerligt klargöra ömsesidiga förväntningar och kompetenser för att underlätta samverkan (Šteh et al., 2021).

2.4. Sammanfattning av tidigare forskning

Samverkan mellan olika professioner och organisationer är avgörande för att möta de växande behoven hos barn och ungdomar. Bronstein och Abramson (2003), Steh et al. (2021) samt Nguyen et al. (2022) och deras betoning av samarbete mellan skola och socialtjänst påvisar behovet av ett holistiskt tillvägagångssätt för att stödja barns utveckling och välmående. Genom att arbeta tillsammans

kan professionerna erbjuda bättre stöd och interventioner för att möta de komplexa behoven hos barn och deras familjer. Vidare visar Widmark et al. (2011) att ledningens engagemang och ansvarstagande spelar en avgörande roll för att främja och upprätthålla samarbetet mellan olika organisationer. Tydlighet i ansvarsfördelning och en "hållande miljö" för samarbete är viktiga faktorer för att övervinna hinder och främja effektivt samarbete. Samverkan möjliggör utbyte av kunskap och resurser mellan olika yrkesgrupper, vilket är avgörande för att skapa gynnsamma förutsättningar för barn och ungdomars utveckling och välbefinnande. Trots utmaningar som olikheter i tillvägagångssätt och ansvarsfördelning kan samverkan, när den hanteras effektivt och med engagemang från ledningen, leda till positiva resultat för barn och unga. Det är avgörande att fortsätta undersöka och förbättra samverkansprocessen för att maximera dess potential och stödja barns behov på bästa möjliga sätt.

3. Teori

3.1. Ekologisk systemteori

Enligt Payne (2015) innebär ett systemorienterat synsätt i grund och botten att integrera enskilda ansträngningar med familj, grannskap och andra sociala sammanhang. För att leva i samförstånd med andra är det avgörande att förstå hur individuella och samhällsliga faktorer samverkar för att underlätta social anpassning och reglering av reaktioner. Payne (2015) menar att genom att koppla samman sociala förändringar och psykologiska strategier strävar systemteorin efter att koppla samhällsliga insatser med individuellt stödinitiativ. Det främsta målet är att bevara ett stabilt tillstånd och inte att uppnå betydande social förändring. Bristen på fokus menar Payne (2015) har flera möjliga förklaringar, vilket skapar en mer heltäckande bild av de faktorer som påverkar. Samtidigt gör denna komplexitet det utmanande att ge konkreta rekommendationer för praktisk tillämpning, särskilt när det gäller att fatta beslut om interventionsnivåer. Enligt Payne (2015) kräver systemteorins invecklade dynamik en genomtänkt anpassning när det tillämpas i verkligheten, samtidigt som social intervention och individuellt stöd balanseras.

Bronfenbrenner (1979) beskriver den ekologiska systemteorin som en teoretisk modell där den enskilde individen och dennes situation påverkas av flera olika faktorer från den omgivande miljön.

En individ kan alltså inte endast ses utifrån sig själv utan behöver även ses från ett större perspektiv, ett helhetsperspektiv. Bronfenbrenner (1979) menar vidare att en människa deltar och ingår i olika kontexter, både sociala och kulturella, och i alla olika kontexter en människa deltar i påverkas både omgivning och individ av varandra. Bronfenbrenner (1979) lägger störst fokus vid den ekologiska systemteorin gällande barn och deras utveckling i sina familjer. Han betonar vikten av att undersöka en individs utveckling i ett samspel mellan individ och miljö under vardagliga och naturliga omständigheter. Här bildas ett utvecklingsförlopp som kan ses som en grundtanke inom teorin (Bronfenbrenner, 1979).

Inom ramen för LVU kan tillämpningen av systemteori och ekologisk systemteori anses bidra till att förbättra samverkan mellan socialtjänst och skola för att stödja barns välmående. Helhetssyn inom systemteori är kritisk (Payne, 2015) vilket innebär att betrakta både de individuella behoven hos den unga samt de systematiska faktorer som påverkar, inklusive skolmiljö och sociala omständigheter. Genom att studera hur barnet interagerar i olika sociala och kulturella sammanhang kan en uppfattning bildas om barnets hela situation och underlätta i arbetet kring vilka behov barnet har (Bronfenbrenner, 1979). Samverkan mellan aktörerna blir grundläggande (Payne, 2015) eftersom socialtjänsten och skolan bör eftersträva att kombinera sociala stödinsatser med pedagogiska åtgärder för att skapa en sammanhängande och anpassningsbar strategi. Detta för att smidigt kunna hantera de direkta konsekvenser av LVU samt skapa en stödstruktur som hjälper den enskilde att integreras i skolan och undvika utanförskap. Att förstå barnets ekosystem, inklusive skola, familj, och närmiljö hjälper till att identifiera och rikta sig till bredare påverkande faktorer (Payne, 2015) och är viktigt att beakta vid LVU-fall.

3.2. Samverkansmodell

Danermark och Kullberg (1999) föreslår tre olika tolkningar när det kommer till samverkan. Dessa tolkningar är beroende av vilka verksamheter som samverkan ska ske inom, den specifika definitionen av samverkan, samt förväntningarna på resultatet av samverkan. Det finns ingen överenskommelse eller gemensam uppfattning om vilka aktiviteter som klassificeras som samverkansaktiviteter, hur samverkan bör förstås, eller vilka resultat eller effekter som bör uppnås genom samverkan. Trots att samverkan är ett etablerat begrepp i praktiken kan det vara

utmanande att hitta en tydlig och entydig definition av vad begreppet faktiskt innebär (Lindberg, 2009). Samverkan kan definieras som att man alltid integrerar om något i ett specifikt syfte (Danermark, 2004). En sådan definition understryker den sociala dimensionen av samverkan, där interaktionen mellan individer är central, men samtidigt är interaktionen medveten och avsiktlig (Lindberg, 2009). Denna definition är särskilt relevant när vi talar om samverkan mellan skolan och socialtjänsten för barnets bästa. I detta sammanhang betonar den sociala aspekten av samverkan vikten av att individer från olika organisationer integrerar med varandra medvetet och avsiktligt, något som även Axelsson och Bihari Axelsson (2013) beskriver. Interaktionen syftar till att främja barnets bästa genom att samordna resurser och insatser från både skolan och socialtjänsten. Samverkan har ett tydligt mål eller syfte och rör sig mot detta, vilket innebär att det finns ett specifikt objekt för samverkan (Lindberg, 2009), i detta fall att stödja barnets utveckling med främsta fokus på hälsa och välbefinnande. Genom att göra det kan samverkan mellan skola och socialtjänst riktas framåt och bli mer effektiv. Det handlar om att genomföra målinriktade handlingar tillsammans för att adressera barnets behov och utmaningar på ett samordnat sätt. Axelsson och Bihari Axelsson (2013) beskriver samverkan mellan två myndigheter som en integration där aktiviteter eller aktörer förs samman och bildar en ny samsyn och helhet.

Enligt Danermark (2004) innebär samverkan målinriktade handlingar som genomförs tillsammans med människor från andra organisationer. Det skiljer sig från det mer vardagliga begreppet samarbete, som vi kanske ägnar oss åt utan att nödvändigtvis reflektera över det (Lindberg, 2009). Denna definition understryker vikten av att samverkan inte är en oavsiktlig eller oreflekterad process. Det krävs aktivt engagemang och medvetenhet från båda parter för att samarbetet ska vara meningsfullt och gynnsamt för barnet. Genom att förstå och tillämpa denna definition av samverkan kan skolan och socialtjänsten arbeta mer effektivt tillsammans för att främja barnets bästa och säkerställa en sammanhållen och omfattande omsorg för barnet. Myndigheter har en skyldighet enligt 8 § Förvaltningslagen (2017) att samverka med andra myndigheter vid behov. Utifrån att både socialtjänsten och skolan är myndigheter (Regeringskansliet, u.å.) har de alltså en skyldighet att arbeta tillsammans när det krävs för individens bästa. Detta innebär att skolan och socialtjänsten med andra ord inte endast bör utan ska samverka med varandra (Förvaltningslagen, 2017). LVU-ärenden innebär ofta känsliga och

jobbiga situationer där barnet är utsatt på ett eller annat sätt. I sådana fall är en god samverkan extra viktigt utifrån vad som är det bästa för barnet. Genom att myndigheter kommunicerar med varandra kan de gemensamt avgöra vilken insats eller hjälp barnet är i behov av, vilket är i enlighet med arbetet för barnets bästa (Skolverket, u.å.). Enligt författarna är teorin därför mycket relevant och viktig för studien.

4. Centrala begrepp

4.1. Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

I Sverige har alla barn rätt till en trygg uppväxt där vårdnadshavarna har det främsta ansvaret för att ta hand om och skydda barnet. Om vårdnadshavarna upplever ett behov av stöd finns det många olika alternativ som samhället erbjuder och som är frivilliga, och därav kräver samtycke från vårdnadshavarna. Däremot finns det vissa barn som riskerar att fara så illa så att samhället måste agera och skydda barnet även fast vårdnadshavarna inte samtycker till det. Sådana fall har lagstöd i LVU. Att genomföra ett LVU innebär att omhänderta ett barn eller en ungdom utan samtycke från vårdnadshavarna, eller från ungdomen själv om hen är över 15 år. Omhändertaganden enligt LVU kan ske både akut och under en längre tid beroende på hur skyddsbehovet ser ut. Ett omhändertagande är med andra ord ett tvångsomhändertagande och sker enbart i väldigt allvarliga fall. Barnet eller ungdomen som omhändertas placeras oftast i antingen familjehem eller i HVB, som står för "Hem för vård eller boende" (Socialstyrelsen, 2023).

För att omhänderta ett barn eller ungdom enligt LVU måste viktiga krav vara uppfyllda. Problemen ska först och främst vara så pass allvarliga att den unges hälsa och/eller utveckling riskerar att ta stora skador. Därefter ska problemen vara kopplade till antingen hemmiljön eller den unges egna beteende (Socialstyrelsen, 2023). Problem kopplade till hemmiljön beskrivs i 2 § LVU (1990) och innebär att barnets vårdnadshavare inte kan tillgodose barnets behov och att omsorgen brister. Det kan även handla om exempelvis psykiskt och fysiskt våld, utnyttjanden och hot som barnet utsätts för (Socialstyrelsen, 2023). Koppling till den unges egna beteende beskrivs i 3 § LVU (1990) och innebär att den unge själv utsätter sig för stora risker som kan skada hälsan och utvecklingen. Det kan handla om exempelvis missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende (Socialstyrelsen 2023). I 1 § LVU (1990) framgår det att beslut som tas i enlighet med lagen ska grunda sig i det som är bäst för barnet eller ungdomen.

Ansökan för och beslut om vård enligt LVU är lite mer komplicerad än när beslut för insatser via SoL tas. Det är socialnämnden i kommunen som gör en ansökan till förvaltningsrätten om att någon ska omhändertas och vårdas enligt LVU. Ansökan innehåller utredningen och orsakerna till att LVU är aktuellt samt socialnämndens egen bedömning. Därefter tar rätten beslutet om barnet eller ungdomen i fråga ska vårdas enligt LVU (Sveriges Domstolar, u.å.).

4.2. Barnets bästa

Barnets bästa definieras i artikel 3 i Barnkonventionen (2018) och beskriver att alla åtgärder som rör barn ska grunda sig i det som gynnar barnets övergripande välbefinnande och utveckling. Detta gäller alla beslut som tas där barn påverkas, oavsett vilken institution beslutet tas av. Enligt artikel 6 i Barnkonventionen (2018) ska alla konventionsstater säkerställa barnets överlevnad och utveckling till största möjliga mån. Detta innebär att barnets välbefinnande alltid ska prioriteras och respekteras. Vidare beskrivs barnets rätt att få sin röst och vilja hörd samt rätten att vara med och påverka i beslut som rör dem. Detta beskrivs i artikel 12 i Barnkonventionen (2018). Hur stor påverkan barnet har rätt till beror på barnets ålder och mognad, men barnet ska i största möjliga mån få uttrycka sina åsikter, upplevelser och önskemål. Detta blir extra viktigt att beakta vid LVU-ärenden då barnet i de fallen vanligtvis skiljs från sina föräldrar. Enligt Barnkonventionens (2018) artikel 9 har konventionsstaterna som skyldighet att se till att barn inte separeras från sina föräldrar mot deras vilja, med undantag om ett barn far illa eller på annat sätt blir utsatt hos dennes föräldrar. I sådana fall har vissa myndigheter enligt lag rätt att omhänderta eller separera barnet från sina föräldrar. Dessa situationer är ovanliga men kan ske med jämna mellanrum. Som tidigare nämnt är det viktigt att barnet får sin röst hörd i dessa ärenden, men alla berörda parter har rätt att uttala sig. Artikel 9 (Barnkonventionen, 2018) beskriver till sist även att ett barn som separerats från sina föräldrar har rätt till en regelbunden kontakt och umgänge med dem, så länge det inte bryter mot barnets bästa (Barnkonventionen, 2018).

Inom samverkan mellan skola och socialtjänst, särskilt i samband med LVU-fall, blir barnkonventionens princip om "barnets bästa" centralt. Detta uppnås genom att tillämpa ett helhetsperspektiv enligt Barnkonventionens (2018) riktlinjer och innebär att alla aspekter av barnets liv beaktas, inklusive fysiska, mentala, sociala och känslomässiga behov. Detta innebär att både lärare och socialsekreterare ska arbeta tillsammans för att skapa en trygg och stödjande

miljö samt att åtgärder som rör barn bör baseras på en omfattande förståelse av deras unika situation och förutsättningar (Barnkonventionen, 2018). Detta kan direkt relateras till målsättningen att undersöka samverkan mellan skola och socialtjänst vid ett LVU-beslut. Genom att tillämpa helhetsperspektivet enligt Barnkonventionen (2018) beaktar samverkan alla aspekter av barnets liv och strävar efter att skapa en trygg, inkluderande och främjande miljö där barnets rättigheter och behov respekteras och beaktas i alla sammanhang.

5. Metod

5.1. Design

Studien är en empirisk studie med kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer och tematisk analys. Kvalitativa metoder är lämpliga för studier som syftar till att samla in djupgående och detaljerad information om individens upplevelser (Bryman, 2018). Genom att använda kvalitativa metoder kan forskare identifiera och analysera olika faktorer som kan påverka deltagarnas upplevelser såsom organisatoriska strukturer, arbetsmiljö, sociala relationer samt personliga och professionella åsikter från ett subjektivt perspektiv (Bryman, 2018).

5.2. Urval

Studiens målpopulation var yrkesverksamma lärare och socialarbetare och utifrån det var studiepopulationen lärare på högstadiet samt socialarbetare med barn och unga. Studien använde sig av ett bekvämlighetsurval samt ett snöbollsurval. Ett bekvämlighetsurval är en typ av icke-sannolikhetsurval där deltagarna valts ut för att de varit lättillgängliga för forskaren (Bryman, 2018). Snöbollsurval innebär att forskaren väljer ut en eller flera relevanta deltagare som sedan rekryterar fler relevanta deltagare (Bryman, 2018).

För att delta i studien fanns några inklusions- och exklusionskriterier för deltagarna. Inklusionskriterierna var att respondenterna behövde vara yrkesverksam lärare eller socialarbetare med erfarenhet från ärenden där LVU varit aktuellt samt erfarenhet från samverkan mellan skola och socialtjänst vid LVU-ärenden. Lärarna skulle även vara högstadielärare och socialarbetarna skulle arbeta inom området barn och unga. Eventuella respondenter som inte hade någon erfarenhet från LVU och som inte hade erfarenhet från samverkan mellan skola och socialtjänst var inte aktuella att ha med som deltagare.

5.2.1. Procedur

Bekvämlighetsurvalet och snöbollsurvalet i denna studie för att hitta lärarrespondenter genomfördes genom att först kontakta en lärare via mejl som författarna hade koppling till sedan tidigare där studien och dess syfte beskrevs kortfattat. Även kontaktuppgifter till författarna fanns med i mejlet för att eventuella respondenter skulle veta vart de skulle höra av sig vid intresse att delta. Kontakten fick frågan om att delta och bads även vidarebefordra mejlet till kollegor som hen trodde eventuellt skulle kunna tänka sig att delta i studien. Kontakten fick även information om inklusions- och exklusionskriterierna för att underlätta för hen att veta vilka som eventuellt kunde delta. Utifrån det framkom fler lärarrespondenter som hörde av sig till författarna om att de var villiga att ställa upp och delta. Bekvämlighetsurvalet och snöbollsurvalet för att hitta socialarbetarrespondenter till studien genomfördes på liknande sätt. Där kontaktades en socialsekreterare via mejl som författarna också hade koppling till sedan tidigare. Det mejlet innehöll samma information som skickades till lärarna, alltså kortfattad information om studien, syftet, inklusions- och exklusionskriterierna samt kontaktuppgifter till författarna. Socialsekreteraren som fick mejlet bads vidarebefordra mejlet till kollegor, vilket hen gjorde. Däremot hörde inga andra socialsekreterare av sig från den enheten som socialsekreteraren hade vidarebefordrat mejlet till vilket resulterade i att kontakt behövdes ta med andra socialarbetare från olika enheter och arbetsplatser som författarna antingen hade koppling till eller fick tips om från andra yrkesverksamma på enheter som inte var relevanta för studien. Två socialsekreterare och en enhetschef på ett behandlingshem svarade till slut och ville delta i studien.

När respondenterna var identifierade togs kontakt med dem via mejl för att mer utförligt presentera studien, dess syfte, intervjun samt intervjufrågorna. Intervjuguiden (se bilaga 1) bifogades i detta första mejl med anledningen att respondenterna då fick möjligheten att läsa igenom frågorna en stund innan intervjun och lättare kunna ta ställning till sitt deltagande. I detta mejl fanns även information om den etiska delen och information om hur studien och författarna förhåller sig till det. Efter att deltagarna uttryckt sin vilja att medverka skickades ett informationsbrev (se bilaga 2) samt en samtyckesblankett (se bilaga 3) ut till alla respondenter och datum för intervjuerna bokades in.

5.3. Datainsamling

I studien intervjuades totalt sex personer. Sammanfattningsvis intervjuades tre högstadielärare och tre socialarbetare inom området barn och unga. Alla respondenter hade erfarenhet från samverkan mellan instanserna vid LVU-placeringar. Respondenterna som deltog i studien arbetade på flera olika arbetsplatser i olika kommuner. Två av lärarna arbetade på samma skola, medan den tredje läraren arbetade på en annan skola. Samtliga socialarbetare arbetade på olika ställen, men alla arbetade inom området barn och unga. Två av dem arbetade inom myndighetsarbetet medan den tredje arbetade på ett behandlingshem. Åldrarna var blandade bland alla respondenter men alla lärare var mellan 40–50 år och hade arbetat inom skolan hela yrkeslivet. Socialarbetarna var lite yngre än lärarna och hade arbetat inom området en kortare tid. Socialarbetarna var mellan 25–35 år och hade arbetat inom området i 2–3 år. Alla hade däremot erfarenhet från samverkan mellan skola och socialtjänst samt erfarenhet från LVU-ärenden. Samtliga respondenter var kvinnor.

Intervjuerna genomfördes enligt intervjuguiden (se bilaga 1). En intervjuguide kan fungera som ett hjälpmedel för att ej glömma bort frågor eller annat viktigt som behöver tas upp under intervjuens gång. Intervjuguiden hjälper forskaren att undersöka det som ska undersökas och kan bland annat innehålla grundfrågorna (Bryman, 2018) samt information om de forskningsetiska principerna så som samtyckeskravet, konfidentialitetskravet med flera (Vetenskapsrådet, 2002). Intervjuerna var semistrukturerade. Motiveringen till en semi-strukturerad intervjuguide var att alla respondenter då fick samma grundfrågor, men att möjligheten till att ställa följdfrågor vid behov fanns och utnyttjades då en del av svaren eventuellt kunde vara mer relevanta och intressanta att utveckla (Bryman, 2018). Gällande intervjuerna med lärarna gjordes en digitalt via zoom, en via telefon samt en fysiskt på plats. Två av intervjuerna med socialarbetarna gjordes digitalt via zoom och en gjordes fysiskt på plats. Intervjuerna varade i ungefär 30 minuter och spelades in med en diktafon.

5.4. Databearbetning och analys

Tematisk analys är en vanlig metod för kvalitativ dataanalys, där texten läses flera gånger för att upptäcka återkommande teman och subteman som är relevanta för studiens syfte (Bryman, 2018). Braun och Clarke (2006) beskriver sex olika steg som ska genomföras vid en tematisk

analys. Det betonas dock att det är möjligt att gå fram och tillbaka mellan stegen för att få en djupare förståelse av innehållet (Braun & Clarke, 2006). Stegen som beskrivs är följande:

1. Förståelse av materialet.
2. Generering av koder.
3. Generering av teman.
4. Granskning av teman.
5. Definiering och namngivning av teman.
6. Skapande av rapporten.

I denna studie analyserades det insamlade datamaterialet från intervjuerna med en tematisk analys enligt Braun och Clarke (2006). Det insamlade materialet transkriberades direkt efter intervjuerna genomförts. Därefter tillämpades den tematiska analysen för att utforska mönster och teman i texten, i enlighet med Braun och Clarkes (2006) sex-steps ramverk. Analysen genomfördes genom att först bekanta sig med materialet genom närläsning av intervjuerna och sedan genom att genererade initiala koder. Dessa koder användes för att identifiera teman, vilka sedan definierades och presenteras i senare avsnitt (Braun & Clarke, 2006; Maguire & Delahunt, 2017). Analysen resulterade i tre huvudteman och sju subteman, där citat från datan användes för att belysa varje tema. Exempelvis nämnde samtliga respondenter betydelsen av samverkan samt identifierade olika brister i samverkan mellan skola och socialtjänst. Dessa gemensamma koder utgjorde subteman, varpå huvudtemat blev ”Samverkans natur och dilemman”. Efter diskussion och revision av temana var författarna överens om resultatet och dess överensstämmelse med den ursprungliga texten och respondenternas svar.

5.5. Tillförlitlighet

Vid en kvalitativ studie är inte syftet att generalisera slutsatser då oftast en liten mängd personer medverkar. Syftet med en kvalitativ studie är i stället att studera på djupet och få fram nyanserade bilder om olika ämnen och områden (Bryman, 2018). Resultaten är i första hand inte ämnade att kunna appliceras på samhället i stort utan fokuserar mer på att få djupgående och större förståelse för det som studeras (Bryman, 2018). Därav är det svårt att säkerställa överförbarheten, men utifrån att kvalitativa studier fokuserar på djup kommer detaljer och fylliga beskrivningar fram, vilket kan skapa en databas där andra personer kan göra en bedömning om hur överförbara resultaten är till andra miljöer eller situationer (Bryman, 2018).

Utifrån att denna undersökning är kvalitativ har detaljer och fylliga beskrivningar kommit fram under intervjuernas gång, vilket säkerställer överförbarheten. Genom dessa djupgående beskrivningar och detaljer tillsammans med att hela studiens process redovisas, att regler (exempelvis etiska regler) har följts samt att resultatet är öppet och tillgängligt för alla säkerställer även trovärdigheten (Bryman, 2018). Alla respondenter fick information om att den färdiga studien kommer finnas tillgänglig att ta del av.

Pålitligheten säkerställs genom att studiens process och stadier tydligt redovisas. Detta inkluderar exempelvis forskningsfrågor, urval, analysmetod och så vidare. Arbetet har även genomgått flera granskningar och bedömningar av både medstudenter och lärare samt har blivit opponerat på och diskuterats av studiekamrater. Efter varje granskning har författarna tagit emot feedback och konstruktiv kritik för hur arbetet kunnat förbättrats. Författarna har därefter ändrat och förbättrat arbetet efter givna kommentarer. Detta tillvägagångssätt är ett exempel på en sådan process som enligt Bryman (2018) bidrar till att säkerställa arbetets pålitlighet. ”Confirmability” (Bryman, 2018) går till viss del hand i hand med pålitligheten. Här gäller det att kunna redovisa att studien i största möjliga mån genomförts objektivt och att de som genomfört studien agerat i god tro (Bryman, 2018).

5.6. Litteratursökning

För att söka efter relevant forskning har databasen ”Social Service Abstract och Social Science Database” använts med sökorden “Collaboration OR Cooperation”, “Social Workers”, “School Social Workers”, “Mental Health Services in Schools”, “Teacher Support” och “Children OR Students”. Det identifierades även relevant forskning genom källhänvisningar från kurslitteratur och artiklar samt annan lämplig litteratur. Endast artiklar som genomgått peer-review inkluderades i urvalet.

6. Etik

6.1. Forskningsetiska principer

De forskningsetiska principerna som Vetenskapsrådet (2002) beskriver fungerar som riktlinjer inom forskning och är menade att vägleda forskaren vid planeringen av en undersökning. Det finns fyra huvudkrav när det gäller etik i forskning som forskare bör reflektera över innan genomförandet av en undersökning, dessa är informationskravet, samtyckeskravet,

konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002). Informationskravet innebär att alla deltagare ska få information om undersökningens syfte, planering/genomförande samt namn på den eller de som har huvudansvaret för en undersökning. Det är forskaren som ansvarar för att se till att deltagarna får denna information samt får information gällande vad undersökningen kan leda till för att motivera deltagarnas medverkan. Deltagarna har även rätt att få information om eventuella risker som deltagandet kan medföra, att deltagandet är frivilligt samt att det insamlade materialet ej kommer användas till något annat än just forskning (Vetenskapsrådet, 2002). Samtyckeskravet betyder att alla deltagare har rätt att själva bestämma över sin medverkan. Forskaren ansvarar för att inhämta samtycke från varje deltagare och varje deltagare bestämmer själv om de vill medverka, hur länge och i vad. Varje person som medverkar har närsomhelst rätt att avbryta sin medverkan utan att personen ska drabbas av negativa påföljder (Vetenskapsrådet, 2002). Vetenskapsrådet (2002) beskriver att konfidentialitetskravet innebär att alla uppgifter om deltagare ska behandlas med konfidentialitet samt ska förvaras så inga obehöriga har åtkomst till dem. Uppgifter om personer ska hanteras och rapporteras på sådant sätt att ingen utomstående kan identifiera deltagare. För utomstående ska det alltså vara omöjligt att veta vilka som medverkat i studien (Vetenskapsrådet, 2002). Nyttjandekravet definieras på sådant sätt att material och uppgifter som samlas in från deltagare endast får användas till forskning. Materialet får inte användas till projekt som ej är vetenskapliga eller som annat kommersiellt bruk (Vetenskapsrådet, 2002).

6.2. Etiska överväganden

Denna studie hanterar ovan nämnda fyra principer i enlighet med Vetenskapsrådets beskrivning (2002). Först och främst genomfördes en etisk egengranskning av författarna innan studiens start (se bilaga 4). Utöver det fick varje deltagare skriftlig och muntlig information om undersökningen och syftet innan intervjun startade samt fick möjlighet att ställa eventuella frågor. Även information om Vetenskapsrådets (2002) fyra principer gavs ut. Deltagarna fick ta ställning till sitt deltagande innan intervjuerna genomfördes och informerats om samtycke, både skriftligt och muntligt, samlades in från varje person som deltog. Deltagarna fick även information om att de själva avgör hur mycket och länge de ville medverka samt att de fick avsluta intervjun när de ville. Materialet som samlades in spelades in med hjälp av en diktafon. Detta för att inte riskera att utomstående skulle få tillgång till materialet då en diktafon inte är uppkopplad till internet på något sätt. Det insamlade materialet förvarades även säkert och utan

utomståendes åtkomst. Uppgifterna har enbart använts i denna studie och uppgifterna förstördes och slängdes efter avslutad studie utifrån att uppgifterna då inte var relevanta eller användbara längre.

7. Resultat

Resultatdelen presenteras utifrån de teman och subteman som framkom i analysen. Varje tema presenteras och redovisas som en egen punkt i avsnittet. I tabell ett presenteras en översikt av teman och subteman.

Tabell 1: Översikt av teman och subteman

Tema	Subtema
Samverkans natur och dilemman	Betydelsen av samverkan När det brister i praktiken Önskan om en bättre fungerande samverkan
Ansvar och roller	Bristande kunskaper om varandras yrkesroller Balansen mellan integritet och effektivitet
Barnets välbefinnande	Barnet i fokus Samverkan för barnets bästa

7.1. Samverkans natur och dilemman

Deltagarna i studien beskrev alla olika upplevelser av samverkan, vissa mer positivt och andra mer negativt. Generellt sett syns en stor skillnad mellan socialarbetarnas och lärarnas upplevelse av samverkan. Socialarbetarna hade generellt en mycket mer positiv uppfattning om samverkan mellan skola och socialtjänst och upplevde att den fungerar bra, framför allt vid LVU-placeringar. Lärarna som deltog i studien hade däremot den gemensamma nämnaren att

de inte upplevde att samverkan mellan skola och socialtjänst fungerar bra. De beskrev flertalet gånger att de ofta får för lite information, tid att förbereda och annat dylikt som försvårar situationen och arbetet.

7.1.1. Betydelsen av samverkan

Samtliga respondenter betonade vikten av samverkan och menade på att den i vissa fall kan vara helt avgörande för ett barns situation. Respondenterna beskrev att samverkan är nödvändig för att ett utsatt barn ska kunna få rätt hjälp i rätt tid och att utan samverkan skulle arbetet brista mycket. Eftersom både lärare och socialarbetare arbetar för barnets bästa och har som gemensamt mål att barnet ska få en sådan bra och trygg uppväxt som möjligt så är samverkan avgörande, detta eftersom professionerna har olika kunskaper, erfarenheter och kontakter med anhöriga, vilket innebär att de kan hjälpa varandra när olika situationer uppstår, exempelvis LVU. Med andra ord skulle det, enligt respondenterna, vara emot barnets bästa att inte samverka. Helhetsbilden som skolan och socialtjänsten tillsammans skapar beskrevs av flera respondenter. Genom att samverka kan de få ett helhetsperspektiv på barnets situation, något som är viktigt för arbetet framåt.

”Den är ju otroligt viktig för både vi i skolan och socialtjänsten har ju barnets bästa i fokus, man behöver ju arbeta gemensamt för att det ska bli så bra som möjligt för barnen i vårt samhälle. Samarbete ska ju på något vis förena hem och skola, att vi här i skolan har fokus på skolan och socialtjänsten mer på hemmet då, vad som fungerar där” – Lärare 1

7.1.2. När det brister i praktiken

Studiens deltagare nämnde flertalet gånger att skolan och socialtjänsten har en regelbunden kommunikation samt att de kan dela information med varandra vid behov. Många beskrev däremot att kommunikationen mellan verksamheterna i många fall brister vilket skapar irritation och frustration hos motparten. Samtliga betonade vikten av en välfungerande och regelbunden kommunikation med varandra där så få brister som möjligt förekommer. Däremot beskrev respondenterna till största del att det är hos den andra verksamheten som problemet ligger. Lärarna beskrev att de upplever att socialtjänsten inte tar till vara på deras kunskap och erfarenhet gällande barnen tillräckligt samt en känsla av att de kan hjälpa till mycket mer än vad socialtjänsten låter dem. Samtliga lärare förklarade att de förstår att det blir missar ibland men att de skulle önska en del förändringar så att skolan och socialtjänsten lättare kan samverka och hjälpa varandra.

Medan socialarbetarna beskrev att vissa LVU-ärenden blir så akuta att de lätt missar att meddela skolan, beskrev lärarna att de ofta upplever en förvirring och frustration när det sker så pass snabba placeringar av barn. Lärarna menade på att de har svårt i sådana situationer att veta hur de ska hantera det, dels rent praktiskt med närvaro och frånvaro, dels hur de ska hantera föräldrar som är upprörda eller klasskompisar till barnet som undrar vart deras kompis tagit vägen. Lärarna önskar mer förberedelse inför ett omhändertagande. Socialarbetarna förklarade att det är mycket att tänka på när ett LVU genomförs. Det innebär mycket känslor, tankar och oro, och eftersom så mycket fokus läggs på att barnet ska få så lite trauma som möjligt så är det lätt hänt att andra delar, som just där och då inte är lika viktiga, glöms bort eller skjuts upp till en annan dag. Att meddela skolan är ett sådant exempel. Det är olika från fall till fall men i de mest akuta omhändertaganden måste fokus läggas på annat viktigare än att skolan ska bli meddelad. Ibland måste socialtjänsten åka akut till skolan för att prata med barnet innan föräldrarna ens fått reda på något för att inte riskera att föräldrarna hämtar barnet och att situationen eskalerar. Socialarbetarna framhäver att detta problem kan märkas av extra mycket om barnet i fråga flyttar till eller från en annan kommun. Det blir ett större arbete då att meddela skolor och samtidigt sköta allt annat praktiskt för att barnet så snabbt som möjligt ska kunna leva på som ”vanligt”. Det är inte ovanligt att socialtjänsten får in orosanmälningar från skolan vid sådana tillfällen från personal som uppmärksammat att barnet inte varit i skolan på ett tag, men enligt respondenterna så är det vanliga missar som kan ske ibland utifrån att det största fokuset läggs på barnets trygghet och välmående och allt annat runtomkring blir då sekundärt. Det här är exempel på situationer där det brister i samverkan mellan instanserna. Medan lärarna önskar mer förberedelse så har socialtjänsten själva inte alltid tid för förberedelse i de mest akuta fallen.

”Det första är ju barnets trygghet och ibland kan det ju ta ett tag innan barnet är så tryggt att skola och så kommer på tal. Men ibland kan man ju bara missa att säga till skolan att vi har flyttat det här barnet från kommunen, så skolan hör av sig efter en vecka och så. Men det är ju sådana här vanliga missar man gör när det är mycket att göra” – Socialarbetare 1

Att det brister i samverkan är alltså ett vanligt förekommande problem och beskrevs av både socialarbetare och lärare. Det finns många bakomliggande orsaker till detta problem, exempelvis tidsbrist, hög arbetsbelastning, sekretessbestämmelser, ansvarsförskjutning och bristande kunskaper om varandras yrken. Vid LVU-ärenden finns inget samtycke från

vårdnadshavarna vilket försvårar situationen mer, eftersom verksamheterna annars får utbyta information med varandra om samtycke finns.

7.1.3. Önskan om en bättre fungerande samverkan

Respondenterna beskrev under intervjuernas gång olika uppfattningar om samverkan. De delade åsikterna handlade till största del om hur väl samverkan fungerar i praktiken, varav några ansåg att den fungerade bra medan andra ansåg att den inte fungerade bra. En gemensam nämnare bland samtliga respondenter var däremot önskan om en ännu bättre samverkan. Respondenterna beskrev på olika sätt att samverkan mellan skola och socialtjänst behöver förbättras och att mer fokus och resurser behöver läggas på samverkan. Respondenterna betonade vikten av detta olika mycket men faktumet att en förbättring är nödvändig kvarstod. Flera utmaningar pekades ut och flera situationer beskrevs där samverkan inte fungerat eller fungerar som den idealt sett borde. Bland lärarna togs det först och främst upp att det kan vara svårt som icke-socialarbetare att förstå om det handlar om en LVU-placering eller en SoL-placering. Lärarna beskrev att det många gånger är svårt hänga med och förstå orsak, bakgrund och lagrum. Detta är något som de skulle vilja få mer information om.

Det framkom även att skolan och socialtjänsten behöver odla en nära kontakt redan från starten i ett ärende som båda instanserna värnar om för att barnet ska kunna få så bra hjälp som möjligt. I nuläget prioriterar skolan och socialtjänsten inte relationsbyggandet i första hand då vare sig tid eller resurser finns för det. En lärare beskrev detta som att det är lättare att samarbeta med varandra när det redan finns en relation.

”Sen så kan vi ju rådda runt omkring för att det ska underlätta för barnet i skolan, men vi kan ju inte hem och rådda när vi ser att det fallerar inom andra områden. Då är det jätteviktigt att man har ett samarbete med socialtjänsten” – Lärare 3

Socialarbetarna förklarade att även de kan uppleva en viss frustration när det gäller samverkan med skolan. En respondent beskrev att möten med skolan som organisation ofta fungerar bättre än möten eller kontakt med lärarna. Detta eftersom rektorerna, enligt respondenten, har fler likheter i sitt yrke och yrkesroll med socialarbetarna än vad en lärare har. Respondenten menar då att rektorer och socialarbetare lättare samverkar med varandra då de kan förstå varandra mer i sina yrkesroller, medan lärare och socialarbetare har svårare med samverkan då deras professioner skiljer sig så mycket åt. Enligt respondenten är det även många lärare som inte

alltid gör en orosanmälan trots att de känner en oro, vilket försvårar arbetet för socialtjänsten. Det kan bero på en bristande kunskap om socialtjänsten och dess organisation, samt en rädsla och försiktighet när det gäller LVU. Respondenten tror att skolans personal behöver få mer information om socialtjänsten och LVU för att de ska våga göra orosanmälningar när de känner oro. Enligt respondenten kan många professionella inom skolan ha fördomen att socialtjänsten tvångsomhändertar barnet direkt när anmälan görs utan någon anledning, och därför behövs mer kunskap och utbildning i hur socialtjänsten arbetar och vad kraven för ett LVU faktiskt är. Även här betonas alltså vikten av en välgrundad och värnad relation mellan instanserna, precis som informationen som framkom bland lärarna.

”Det som fungerar bra är väl ofta samarbetet, alltså verksamhet till verksamhet. Men då är det ju ofta för att rektorerna sitter i en grupp som är kanske lite närmare socialtjänsten, organisationsmässigt. Så rektorerna som yrkesroll är lite närmare vår yrkesroll” – Socialarbetare 1

Bland lärarna som deltog i undersökningen framkom det att socialtjänstens arbete och processer ofta upplevs gå antingen väldigt snabbt eller väldigt långsamt. Lärarna förklarade att de har svårt att förstå och hänga med i det samt att de saknar något mitt emellan. När processen upplevs gå väldigt långsamt fram bidrar det till en frustration hos lärarna då de upplever att det inte händer någonting. De beskrev att de vet om att de flesta insatserna hos socialtjänsten är frivilliga där barnets vårdnadshavare måste samtycka till stödet, vilket kan vara en anledning till att processen upplevs gå långsamt. I och med att vårdnadshavarna har rätt att tacka nej till vissa insatser så kan processen bli utdragen. Det handlar i dessa fall om att socialtjänsten, och skolan indirekt, väntar på att barnets vårdnadshavare ska ge samtycke till någon form av insats.

”Jag tycker ofta att man får vänta vänta vänta på att få någon som helst återkoppling och det vill man ju gärna ha. Jag förstår att socialtjänsten inte kan berätta allt de gör men att det händer någonting vill man gärna veta. Jag tycker ofta man får påminna och fråga om de fått orosanmälan som vi gjorde” – Lärare 3

Samtliga lärare som intervjuades beskrev önskemål om att ha en eller flera kontaktpersoner hos socialtjänsten som endast var riktade till skolan. Dessa kontaktpersoner skulle då finnas till för att informera skolan om olika händelser samt förbereda skolpersonalen inför exempelvis ett omhändertagande. De skulle även informera lärarna om hur de ska lägga in närvaro och frånvaro, hur de hanterar eventuellt upprörda föräldrar samt vad de får och bör säga till barnets

klasskompisar. Detta är frågor och situationer som lärarna berättade att de har svårt att hantera och önskar hjälp kring. Kontaktpersonerna hos socialtjänsten skulle utöver detta även kunna göra besök hos skolorna, dels för att informera och bidra med kunskap till personalen, dels för att visa upp att de finns och att de inte vill något illa. Det framkom under intervjuerna att detta önskemål om olika kontaktpersoner skulle kunna finnas åt båda hållen så att även socialtjänsten vet vart de kan vända sig när de behöver nå skolan. Lärarna som deltog i denna studie nämnde alla detta på olika sätt, men kontentan var densamma. De menade att detta skulle underlätta för samverkan samt förbättra den.

”Lite som när man gör en krisplan överhuvudtaget, att det är någon som ansvarar för just det här, har ett större ansvar så man vet vem det är man ska prata med, för det här händer ju inte jätteofta tack och lov, och då kan det ju vara bra att det är en person som har den yrkesrollen, som har det i sin tjänst” – Lärare 2

7.2. Ansvar och roller

För att undvika att för mycket ansvar läggs på barnet så krävs en bättre och tydligare ansvarsfördelning mellan de professionella. Studiens deltagare nämnde ett flertal gånger att ansvarsfördelningen idag är mycket diffus och att det finns många som lägger över ansvaret på varandra eller på andra verksamheter, utan någon förklaring. Detta skapar stora problem som i slutändan drabbar barnet. Flera av respondenterna trodde att detta kunde bero på den arbetsbelastning som både lärare och socialarbetare upplever. Eftersom det redan är så pass mycket att göra och hinna med så lägger folk gärna över ansvaret på någon annan i situationer där det är otydligt vems ansvar det egentligen är. Respondenterna tycker det är förståeligt men samtliga upplever också en frustration kring att inte riktigt veta vem som ska göra vad. Det är även något som kan drabba barnet då detta är något som kan försena processen, vilket resulterar i att barnet inte får den hjälp som den har rätt till i tid.

”Nu har vi kuratorsträffar och rektorsträffar men innan det fanns så var det väldigt svårt att ens veta vem man jobbade med, vem man skulle vända sig till när man hade oro. Vid LVU-placeringar så kan det ju också vara andra kommuner som man måste ha kontakt med skolan och då behöver det ju vara en väldigt tydlig struktur för att man ska kunna göra det” – Socialarbetare 1

7.2.1. Bristande kunskaper om varandras yrkesroller

En av de främsta anledningarna till att samverkan inte alltid fungerar så bra menade respondenterna är på grund av bristande kunskaper om varandras yrkesroller. Respondenterna beskrev att verksamheterna saknar förståelse och kunskap för varderas ansvarsområden och

yrkesroller. De behöver få mer ”utbildning” om varandras roller och ansvar. Det är lätt hänt att detta resulterar i en ond cirkel där för lite kunskap om varandras yrken skapar brist i kommunikationen och brist i kommunikationen skapar en saknad av förståelse för varandra. Mycket av det som inte fungerar gällande samverkan kan kopplas hit på olika sätt. Ovan nämns ansvarsfördelningen, vilket också kan skapa en ond cirkel tillsammans med bristande kunskap. Bristande kunskap bidrar till att ansvarsfördelningen blir otydlig, och vice versa.

För att undvika att för mycket ansvar och press hamnar på barnet i fråga betonas vikten av en tydlig ansvarsfördelning och bättre kunskaper om varandras yrken. Genom att förbättra den ena kommer även den andra att förbättras, vilket betyder att arbetet måste struktureras om och hitta nya tillvägagångssätt för att lyckas.

”Nu är det bara vimsigt, det är ingen som vet vem som gör vad i sådana här situationer och då skulle det vara så bra om det fanns en tydlighet, att man utarbetar en krisplan eller en checklista som jag önskade”

– Lärare 2

7.2.2. Balansen mellan integritet och effektivitet

Respondenterna nämnde flertalet gånger dilemmat med sekretessen som finns mellan instanserna. Samtliga respondenter beskrev att de förstår meningen med sekretessen och att de upplever att den är bra för individens integritet, men många, framför allt lärarna, beskrev en uppfattning av att den också kan utgöra ett hinder för samverkan mellan skola och socialtjänst eftersom de inte alltid kan dela den informationen med varandra som de hade önskat. Utifrån det riskerar även barnet att få sämre hjälp eftersom det är svårare för socialtjänsten att få ett helhetsperspektiv på barnets situation. Dessutom kan en frustration bildas på grund av sekretessen mellan instanserna där de professionella upplever att processen står still.

Medan lärarna påpekade att de förstår sekretessen och att den är nödvändig men att den i nuläget inte alltid ser efter barnets bästa, framhävde socialarbetarna betydelsen av sekretess och vikten att endast berörda parter har tillgång till information om LVU-placeringar. De är noga med att endast rätt personer på skolan får tillgång till informationen för att undvika missförstånd eller förvirring.

”Det är jätteviktigt att kontakta samma lärare som har gjort anmälan och som har full information om eleven för att det inte ska bli missförstånd. Det ska inte bli för mycket information. Det försvårar situationen. Man vill inte göra misstag och man måste ha koll så att informationen inte tolkas på fel sätt” – Socialarbetare 3

Det framkom även att en del av de professionella som arbetar med detta kan känna en oro för att begå misstag eftersom LVU är så pass känsligt och ibland även traumatiskt. Det är viktigt att vara försiktig för att inte riskera att personliga uppgifter hamnar i fel händer, men samtidigt kan för mycket försiktighet dra ut på processen och bidra till denna otydliga ansvarsfördelning som beskrivs i avsnittet. Det kan bli en ond cirkel utifrån att professionella inte vet vem som ska kontaktas för vad, men samtidigt för att professionella inte vågar testa kontakta personer ifall informationen skulle hamna hos fel person och att sekretessen då bryts.

Trots att socialarbetarna förespråkade sekretessen mer än lärarna så nämnde båda flertalet gånger under intervjuerna att sekretessbestämmelserna skapar hinder för samverkan. De är medvetna om att de får bryta sekretessen om samtycke finns hos barnets vårdnadshavare, men det kan ändå bli mer krångliga och långdragna situationer än vad det skulle bli om de inte hade sekretess gentemot varandra. En socialarbetare berättade att skolan och socialtjänsten hör till olika förvaltningar och därav har de sekretess mot varandra, men att socialtjänsten däremot får prata med skolan om de öppnat en utredning och känner oro, men det finns fortfarande regler om vad som får sägas. Vid LVU finns oftast inget samtycke hos vårdnadshavarna heller vilket gör det ännu svårare för verksamheterna att prata med varandra.

7.3. Barnets välbefinnande

Trots en del skilda åsikter och upplevelser hos respondenterna betonade samtliga vikten av att arbeta för det som är bäst för barnet. Både skolan och socialtjänstens främsta mål är att beakta barnets bästa och välbefinnande. Allt de gör som påverkar barnet ska främst grunda sig i vad som är bäst för barnet i fråga. Socialarbetarna som deltog i studien förklarade att det är svårt att få igenom ett LVU och att det är den absolut sista utvägen. LVU innebär ofta ett stort trauma för barnet och därför måste konsekvenserna vägas mot varandra. Socialarbetarna beskrev att de ofta upplever att många har fördomar gällande socialtjänstens arbete, där många tror att det är väldigt enkelt att omhänderta barn och att socialtjänsten är ute efter det, men att så är inte fallet. Alla som jobbar med detta arbetar för att barnet ska få en så trygg och stabil uppväxt som

möjligt. Barnets bästa beaktas alltid, dels för att det är lagstadgad men främst för att det är det som verksamheten går ut på, att skydda och hjälpa barn i behov.

7.3.1. Barnet i fokus

Lärare och socialarbetare beskrev att det gemensamma målet är barnets välbefinnande. Barnets bästa prioriteras först och enligt respondenterna kan det vara anledningen till att det ibland uppstår bristande kommunikation. Socialarbetarna beskrev att när det blir väldigt akuta situationer så prioriteras skyddandet av barnet i stället för att meddela andra verksamheter, så som skolan. Socialarbetarna måste i sådana situationer överväga vad som blir det bästa för barnet i den stunden och det landar i princip alltid i att det viktigaste är att skydda barnet från den eller dem som barnet far illa av. Att meddela exempelvis skolan blir då sekundärt.

Lärarna berättade att skolan arbetar utifrån barnets bästa inom andra områden och enligt lärarrespondenterna är skolan oftast en väldig trygg plats för barnet där det kan anses gå emot barnets bästa att ta barnet därifrån väldigt hastigt. Majoriteten av lärarna som deltog i studien förklarade även att en av deras uppgifter är att se till att alla barn får en fullföljd skolgång eftersom alla barn har rätt till det, och om ett barn i deras ögon helt plötsligt "försvinner" och det dröjer innan de får information från socialtjänsten så vet de ej om barnen får skolundervisning på annat ställe eller om det har "glömts bort". Eftersom alla barn har rätt till skolundervisning så anses även det vara barnets bästa, att gå i skolan, vilket gör att lärarna vill och ska se till att barnet får rätt undervisning.

Från lärarna framkom det även en oro och en tanke gällande LVU och barnets bästa. Barnet som blir omhändertaget tas inte endast ifrån sitt hem, utan det tas även ifrån skolan och sina kompisar. Detta gäller de fall där barnet flyttar så ett skolbyte behövs eller där barnet försvinner från skolan en längre period utan att skolan får speciellt mycket information. Lärarna menade på att även detta blir traumatiskt för barnet då många barn som far illa i hemmet kan känna en trygghet i skolan. Om barnet tas därifrån väldigt hastigt kan det känna sig sviken både från hemmet och skolan, vilket inte är i enlighet med barnets bästa. Lärarna förklarade att de förstår att det kan vara nödvändigt med drastiska beslut och flyttar ibland men enligt dem så finns det sätt som skulle göra situationen åtminstone lite mindre traumatisk för barnet i fråga. Här gavs förslag som exempelvis att barnet kan få ha brevkontakt med sina vänner eller på andra sätt få höra att det finns folk som bryr sig och saknar barnet. Detta för att undvika så mycket som

möjligt att barnet ska känna sig sviken från flera håll. Detta skulle även, enligt respondenterna, få barnets klasskompisar att må bättre i en sådan situation då de skulle få bekräftelse på att deras kompis är okej. Respondenterna beskriver att det är en stor sorg även för klasskompisarna, speciellt för att de inte förstår vad det är som har hänt och för att lärarna inte får säga någonting.

”Är det det bästa att inte få ha kontakt med någon? Jag förstår ju att de inte kan prata med varandra och så där, men samtidigt har ju barn kontakt via sociala medier och så vidare. Man skulle önska att klasskompisarna kunde få skriva brev till det här barnet. Dels för de barnen som är kvar som hela tiden frågar efter han eller hon, dels för det barnet som flyttats på, för den förlorar ju alla sina kompisar, lärare, alla som är trygga runtomkring. Barnet ska skyddas men samtidigt så har tryggheten varit i skolan, vilket då måste bli en sådan sorg att inte få ha kontakt med någon där” – Lärare 2

7.3.2. Samverkan för barnets bästa

Vidare framkom hur viktig samverkan är för att ett barn ska må bra och lyckas. Både lärare och socialarbetare nämnde hur viktig skolan är för barn, och speciellt för placerade barn. Utan en fullföljd skolgång ökar risken drastiskt att senare i livet hamna i destruktiva umgängen och situationer. Därför menar respondenterna att samverkan är väldigt viktigt för att alla barn ska klara skolan och det i sin tur har en positiv påverkan på barnets välbefinnande.

”Skolan är ju det forum där barn syns och hörs mest. Det är deras andra hem. Det är där de får synas och höras förutom i sitt hem. Om de inte blir sedda och hörda i hemmet så ser ofta skolan det. Ofta är det skolan som är det enda som kan fånga upp ett barn som far illa i hemmet och barn som far illa i skolan, som mobbar eller blir mobbade. Eller barn som mår dåligt. Det är antingen föräldrarna eller skolan som är de första som ser. Så det är jättejätteviktigt med samverkan” – Socialarbetare 1

Studiens deltagare förklarade att i sådana här sammanhang där flera instanser är inkopplade och ansvarsfördelningen är otydlig så är det lätt hänt att barnet faller mellan stolarna. Detta är mycket problematiskt och är något som inte är i enlighet med barnets bästa. Här behövs en förbättring i samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Verksamheterna kan i flera fall lita på att den andra ska ordna vissa problem, vilket resulterar i att ingen löser det. Det kan bero på den höga arbetsbelastningen och den otydliga ansvarsfördelningen. Här är både socialarbetare och lärare eniga om att en förbättring behövs för att inga barn ska falla mellan stolarna och riskera sitt välbefinnande. En bra och välfungerande samverkan är det bästa för barnet, det gemensamma målet hos både skola och socialtjänst.

8. Diskussion

Detta avsnitt diskuteras resultaten från studien i relation till tidigare forskning, valda teorier och ”barnets bästa”. Studiens syfte var att utforska hur lärare och socialarbetare upplever arbetsstrukturerna, speciellt informationsöverföring, vid samverkan mellan skolan och socialtjänsten efter att ett barn blivit tvångsomhändertaget enligt LVU. Diskussionen belyser både fungerande och begränsande aspekter av samverkan baserat på deltagarnas erfarenheter och uppfattningar. Ämnet diskuteras utifrån det insamlade data och resultat.

Studien visar att deltagarna har olika upplevelser av samverkan mellan skola och socialtjänst, där vissa har en mer positiv syn och andra en mer negativ syn. Generellt sett är det en stor skillnad mellan socialarbetarbas och lärarnas uppfattning om samverkan. Socialarbetarna tenderar att ha en mer positiv uppfattning och anser att samverkan fungerar bra, medan lärarna generellt sett upplever att samverkan fungerar mindre bra. Samtliga deltagare betonar vikten av samverkan och ser den som avgörande för barn som omfattas av LVU. De anser att samverkan är nödvändig för att barn ska få rätt hjälp i rätt tid och att den kan ge ett helhetsperspektiv på barnets situation. Trots detta uttrycker de önskemål om en tydligare arbetsstruktur som gynnar informationsöverföringen i samverkansprocessen. Bristande kommunikation, sekretess och otydlig ansvarsfördelning framstår som vanliga problemområden som hindrar samverkan. Samverkan anses vara viktig för att säkerställa barnets välbefinnande och framgång i skolan. Trots skilda åsikter enades samtliga deltagare om att barnets bästa är det gemensamma målet och att samverkan är avgörande för att uppnå detta. Önskemål om förbättringar inkluderar tydligare ansvarsfördelning, bättre kommunikation och ökad kunskap om varandras yrkesroller. En välfungerande samverkan mellan skola och socialtjänst är avgörande för att inget barn ska falla mellan stolarna.

8.1. Synen på samverkan och dess komplexitet

Yrkesverksamma inom skolan och socialtjänsten betonar vikten av samverkan för att stödja barnets välbefinnande. De ser samverkan som avgörande för att kombinera sociala stödinsatser med pedagogiska åtgärder för att skapa ett sammanhängande och anpassningsbart arbetssätt för barnets bästa. Samverkansteorin framhäver att samverkan innebär målinriktade handlingar som

genomförs medvetet och avsiktligt av aktörer från olika organisationer (Lindberg, 2009). Studiens resultat bevisar behovet av en målinriktad samverkan mellan skolan och socialtjänsten för att stödja barnets välbefinnande. Genom att arbeta tillsammans för att upprätthålla ett stabilt tillstånd för barnet kan båda parterna samordna sina insatser och resurser för att möta barnets behov på ett effektivt sätt. Faktorer som organisationsstruktur, tillgängliga resurser, fördelning av ansvar och tydliga riktlinjer påverkar utfallet av samverkan. Dessutom måste yrkesverksamma navigera genom olikheter i arbetsuppgifter, uppdrag, språkbruk och kunskapsnivåer för att säkerställa effektiv samverkan. Trots denna komplexitet ser yrkesverksamma samverkan som en nödvändighet för att möta barnets behov och säkerställa en samordnad och omfattande omsorg för barnet. Detta innebär att skolan och socialtjänsten inte bara bör utan ska samverka med varandra för barnets bästa, särskilt i känsliga situationer som LVU-ärenden.

Respondenternas syn på samverkan mellan skola och socialtjänst är tydligt positiv och betonar dess avgörande roll för att stödja barnen. Genom att samarbeta kan de olika professionerna dra nytta av varandras kunskaper, erfarenheter och kontakter för att säkerställa att barnet får den hjälp det behöver i rätt tid. Detta resonemang ligger i linje med tidigare forskning som också har lyft fram vikten av samarbete och integration mellan olika yrkesgrupper för att möta barns behov effektivt (Nguyen et al., 2022). Respondenterna förklarar att samverkan inte bara är önskvärd utan också nödvändig för att ge barnet den bästa möjliga uppväxtmiljön. Genom att kombinera skolans och socialtjänstens perspektiv kan de få en mer komplett bild av barnets situation och behov, vilket underlättar arbetet med att planera och genomföra lämpliga åtgärder. Denna syn på samverkan som avgörande för att förbättra barnets livssituation överensstämmer med tidigare forskning som har framhävt behovet av ett holistiskt tillvägagångssätt för att stödja barns utveckling och välmående (Bronstein & Abramson, 2003).

Resultatet av studien pekar på ett antal viktiga faktorer som påverkar samarbetet mellan olika yrkesgrupper när det gäller att stödja barn och ungdomar i behov av hjälp och interventioner. För det första, den bristande tydligheten i ansvarsfördelningen skapar problem och förvirring, vilket kan leda till att barnet inte får den hjälp det behöver i tid. Detta kan i sin tur försena processen och innebära att barnet inte får tillgång till de resurser och stöd det har rätt till. Det är viktigt att notera att denna brist på tydlighet i ansvarsfördelningen är något som tidigare forskning också har identifierat. Bronstein och Abramson (2003) och Nguyen et al. (2022) betonar båda vikten av att utveckla innovativa strategier och samarbetsmodeller för att erbjuda

helhetsinriktat stöd för barns utveckling. Dessa modeller kräver en tydlig ansvarsfördelning för att fungera effektivt och undvika att barnet hamnar i kläm mellan olika yrkesgruppers oklarheter. Den diffusa ansvarsfördelningen mellan de olika instanserna lyfts även av Widmarks forskning (Widmark et al., 2013). Detta skapar osäkerhet kring vem som bär ansvaret i olika situationer. En tydligare ansvarsfördelning skulle kunna minska belastningen på barnet och underlätta samarbetet mellan skolan och socialtjänsten. Önskemål från en respondent om kontaktpersoner som kan fungera som förmedlare och informanter mellan de två verksamheterna framställs som en potentiell lösning för att förbättra samarbetet. En annan utmaning som lyfts fram är hanteringen av sekretessen, vilket både socialarbetare och lärare upplever som en hindrande faktor för samverkan. Tidigare forskning har också uppmärksammat denna problematik, där bristande kunskap om varandras yrken och regler kring sekretess kan skapa hinder för effektivt samarbete (Widmark et al., 2011). Det är uppenbart att en bättre förståelse för och hantering av sekretessregler skulle kunna underlätta kommunikationen och samarbetet mellan skola och socialtjänst.

Kommunikationsbrist identifierades som en av de mest påtagliga utmaningarna. Trots att det finns ett erkännande av vikten av regelbunden kommunikation mellan skolan och socialtjänsten, pekar resultaten på att det ofta finns brister i denna kommunikation. Bristande kunskap om varandras yrkesroller samt förvirring kring sekretessbestämmelserna förvärrar situationen och skapar en atmosfär av misstro och irritation. En önskan om tydligare riktlinjer och en mer strukturerad kommunikationskanal framkommer från både lärare och socialarbetare. Enligt samverkansteorin (Danermark & Kullberg, 1999) kan olika faktorer antingen underlätta eller försvåra samverkan mellan organisationer. Resultaten av studien pekar på vikten av att identifiera och adressera både främjande och hindrande faktorer för samverkan mellan skolan och socialtjänsten. Genom att förstå och hantera dessa faktorer kan samverkan optimeras för att bäst möjligt stödja barnets välbefinnande och utveckling.

8.2. Barnets bästa

Precis som Bronfenbrenner (1979) menar att en individ påverkas av flera faktorer i samhället så visar även studiens resultat att barn är medlemmar i flera olika sammanhang som påverkar på olika sätt. Utifrån studiens resultat är det tydligt att både socialtjänsten och skolan arbetar för barnets bästa, men på olika sätt. De har olika prioriteter och olika tillvägagångssätt, men målet är detsamma. Genom att samverka kan de slå ihop sina verksamheter och komplettera varandra

vilket visar på hur barnet som individ påverkas av olika faktorer och att barnet är en del av ett system.

Det framkommer tydligt att samverkan mellan skolan och socialtjänsten är av avgörande betydelse för att främja barnets välbefinnande. Både socialarbetarna och lärarna ser skolan som en viktig arena för att upptäcka och åtgärda problem som barnet kan stöta på, vare sig det rör sig om problem i hemmet eller i skolan. Brister i kommunikationen och ansvarsfördelningen mellan de olika instanserna kan leda till att barnet riskerar att falla mellan stolarna och inte får den hjälp och det stöd det behöver. Detta tillämpas av ekologisk systemteori som betonar vikten av att betrakta barnets utveckling i en helhetskontext, där olika faktorer från barnets omgivning interagerar för att påverka dess välbefinnande. Denna bristande kommunikation är i linje med tidigare forskning som också har identifierat det som en central faktor som påverkar samarbetet mellan olika organisationer. Bronstein och Abramson (2003) och Nguyen et al. (2022) har betonat vikten av en välfungerande och regelbunden kommunikation mellan skolan, socialtjänsten och andra berörda parter för att säkerställa att barn och ungdomar får det stöd de behöver. Likaså har Widmark et al. (2011) och (2013) framhävt betydelsen av tydlighet och effektiv kommunikation för att övervinna hinder och främja samverkan mellan yrkesverksamma från olika organisationer.

Studiens resultat lyfter fram behovet av att integrera både sociala och kulturella faktorer när barnets situation bedöms. Detta resonemang stöds av Bronfenbrenners (1979) teori om ekologiska system, som betonar att barns utveckling formas av interaktionen mellan olika system, inklusive familj, skola och samhälle. Axelsson och Bihari Axelsson (2013) beskriver hur samverkan mellan skola och socialtjänst inte endast kan vara utmanande utan också medföra vissa risker. En av dessa risker är att samverkan kan bli ett mål i sig. Processen kan ta upp mycket tid och resurser, vilket potentiellt kan minska den tid som avsätts för direkt arbete med barnet. (Axelsson & Bihari Axelsson, 2013). Detta bekräftas av respondenterna då det framkom under intervjuerna att barnet i fråga ibland blir sekundärt och att det viktigaste med ärendet glöms bort. För mycket fokus läggs på andra faktorer som inte är det primära med samverkans syfte och att det som faktiskt är primärt, barnet och barnets välbefinnande, glöms bort. Dessutom kan samverkan leda till skapandet av nya gränser och ansvarsområden, vilket kan öka komplexiteten och administrativa bördor (Axelsson & Bihari Axelsson, 2013).

En gemensam önskan om förbättrad samverkan och tydligare ansvarsfördelning framkommer från både socialarbetarna och lärarna. Genom att säkerställa att inget barn hamnar mellan

stolarna och att barnets bästa alltid prioriteras kan samverkan mellan skolan och socialtjänsten förbättras betydligt, vilket skulle ha en positiv inverkan på barnets välbefinnande. En liknande aspekt framkommer från lärarna, som även de prioriterar barnets bästa i alla situationer. De ser skolan som en fristad för barnet och är oroade över de traumatiska konsekvenserna av hastiga beslut, som att ta barnet från sin trygga skolmiljö utan tillräcklig förberedelse. Förslag föreslås av respondenterna för att minska barnets känsla av övergivenhet och för att stödja dess välbefinnande under en eventuell omplacering. Detta tyder på att lärare jobbar ständigt för att erbjuda helhetsinriktade tjänster och stöd för elevernas utveckling med berörda parter i barnets nätverk som även visats i Bronstein och Abramsons (2003) studie.

Den diffusa ansvarsfördelningen mellan olika instanser leder till en ökad risk att folk lägger över ansvaret på någon annan i situationer där det är otydligt vem som har ansvaret (Widmark et al., 2013). Detta kan resultera i frustration och fördröjning av processen, vilket i sin tur påverkar barnets tillgång till hjälp i rätt tid.

Slutligen, betoningen på barnets välbefinnande som det gemensamma målet för både skolan och socialtjänsten illustrerar vikten av att samarbeta för att säkerställa att barnet får det bästa möjliga i en trygg och stabil miljö.

8.3. Studiens styrkor och svagheter

Efter slutförd studie och undersökning kan det konstateras att studien har både styrkor och svagheter som belyses i detta avsnitt. Intervjuer som metod var det mest optimala utifrån studiens syfte och frågeställningar som är kvalitativa. Eftersom studien syftade till att undersöka yrkesverksammas upplevelser var en kvalitativ metod nödvändig då den kan undersöka på djupet, medan en kvantitativ metod undersöker mer ytligt och mycket i siffror (Bryman, 2018). Syftet var inte att generalisera studiens resultat. Resultatet ger däremot en djupare bild och beskrivning av samverkan och hur professionella som möter det dagligen upplever det. Att ta del av yrkesverksammas berättelser, upplevelser och erfarenheter ger en bättre förståelse för samverkan som arbetsätt och varför det inte alltid fungerar som det idealt sett bör göra. Studiens deltagare arbetar på olika arbetsplatser och i olika kommuner vilket ses som en styrka då det ger en mer nyanserad bild av ämnet.

Hälften av intervjuerna genomfördes digitalt eller via telefon, vilket är en svaghet då fysiska intervjuer generellt sett är att föredra då det oftast öppnar upp för en annan typ av dialog och

kemi mellan intervjuaren och respondenten. Under fysiska intervjuer kan personerna exempelvis läsa av varandras kroppsspråk och annat liknande som inte är lika enkelt att läsa av när intervjun genomförs digitalt eller över telefon. Samtalet under en digital intervju får inte samma flöde som en fysisk intervju då det ofta kan bli till exempel fördröjningar och problem med internet. Det är lätt hänt att respondenten och intervjuaren råkar prata i munnen på varandra då samtalet kan bli fördröjt. Det kan göra att samtalet blir hackigt och att respondenten kommer av sig och missar eller glömmar bra och relevant information som annars hade kommit fram. Att genomföra intervjuer via telefon tar bort all typ av kroppsspråk och interaktion med varandra förutom själva samtalet. Enligt författarna anses det vara en av studiens svagheter.

Intervjufrågorna fungerade generellt då respondenterna gav mycket utförlig och relevant information samt höll sig till ämnet. Många av respondenterna tog upp samma typer av problem eller dylikt. Även om resultatet inte kan generaliseras, ger studien ändå en hög trovärdighet eftersom alla respondenterna lyfte fram liknande aspekter av ämnet. Det öppnar upp för tankar och reflektioner om att det eventuellt finns fler som upplever samma sak.

Något som uppmärksammades under intervjuernas gång var dock att flera frågor kunde uppfattas som upprepande och att många frågor ”gick in i varandra”. Problematiken med upprepande frågor och frågor som ”gick in i varandra” hade potentiellt kunnat undvikas genom att utföra en pilotintervju innan den faktiska studien genomfördes. Genom att genomföra en pilotintervju skulle studien ha haft möjlighet att testa och utvärdera frågorna i praktiken innan de användes i den fullskaliga studien. Detta skulle ha tillåtit att identifiera eventuella brister eller problem med frågorna och göra nödvändiga justeringar för att förbättra kvaliteten på intervjuerna.

8.4. Slutsatser

Studien belyser viktiga aspekter av samverkan. Genom att analysera samverkansprocessen och identifiera hinder och framgångsfaktorer kan stödet till barn som omfattas av LVU förbättras. Studien visar att samverkan är efterfrågad av de yrkesverksamma för att säkerställa barnets bästa och tillhandahållandet av hjälp i rätt tid. Genom att ta itu med de komplexa dynamikerna och möta de utmaningar som uppstår kan samverkan förbättras och därigenom leda till en mer sammanhållande vård för barnen.

8.4.1. Förslag till vidare forskning

Vidare forskning kan fokusera på att utveckla en handlingsplan som vägleder yrkesverksamma inför LVU-situationer. Denna handlingsplan kan ge tydliga riktlinjer och ansvarsfördelning för hur samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska hanteras i dessa situationer. Genom att ha en strukturerad handlingsplan kan man överbygga hinder och minimera förseningar i processen, vilket i sin tur kan säkerställa att barnet får den nödvändiga hjälpen i tid. En sådan handlingsplan kan också bidra till att öka effektiviteten och samverkan mellan lärare och socialarbetare, vilket är avgörande för att främja barnets bästa och välbefinnande.

Referenser

Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S. (red.) (2013). *Om samverkan: för utveckling av hälsa och välfärd*. Studentlitteratur.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design*. Harvard University Press.

Bronstein, L. (2003). A model for interdisciplinary collaboration. *Social Work*, 48(3), 297–306.

<https://www.proquest.com/socscijournals/docview/215270983/fulltext/62EDE8488F4B46E0P/Q/1?sourcetype=Scholarly%20Journals>

Bronstein, L., & Abramson, J. (2003). Understanding Socialization of Teachers and Social Workers: Groundwork for Collaboration in the Schools. *Families in Society; Milwaukee*.

<https://doi.org/10.1606/1044-3894.110>

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Liber.

Danermark, B. (2004). *Samverkan: en fråga om makt*. Läromedia.

Danermark, B., & Kullberg, C. (1999). *Samverkan: Välfärdsstatens nya arbetsform*. Studentlitteratur.

Förvaltningslag (SFS 2017:900). Justitiedepartementet L6.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forvaltningslag-2017900_sfs-2017-900/

Kunskapsguiden (u.å.). *Samverkan*. <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/yrkesrollen-inom-socialtjanstens-barn--och-ungdomsvard/samverkan/>

Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (SFS 2022:955). Socialdepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-199052-med-sarskilda-bestammelser-om-var_d_sfs-1990-52/

Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (SFS 2018:1197).
Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20181197-om-forenta-nationernas-konvention_sfs-2018-1197/#top

Lindberg, K. (2009). *Samverkan*. Liber.

Nguyen, B. T. N., Vo-Thi, T.-V., Nguyen-Vu, N.-H., & Tran-Chi, V.-L. (2022). Collaboration between social workers and educational forces in schools: Advantages, objectives, content, and form. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 13(5), 170–180.
<https://doi.org/10.47750/jett.2022.13.05.016>

Payne, M. (2015). *Modern teoribildning i socialt arbete* (3 uppl.). Stockholm: Natur & kultur.

Regeringskansliet. (25 oktober 2023). *En bra skolgång förebygger brott*.
<https://www.regeringen.se/artiklar/2023/10/en-bra-skolgang-forebygger-brott/>

Regeringskansliet. (u.å.). *Myndigheter och bolag med statligt ägande*.
<https://www.regeringen.se/sa-styrs-sverige/myndigheter-och-bolag-med-statligt-agande>

Skolverket (u.å.). *Extern samverkan för att tidigt möta barns och elevers behov*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/extern-samverkan-for-att-tidigt-mota-barns-och-elevers-behov>

Socialstyrelsen (30 juni 2020). *Barnets rättigheter och barnkonventionen*.
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/barn-och-unga/barnets-rattigheter-och-barnkonventionen/>

Socialstyrelsen (april 2021). *SAMS-Samverkan socialtjänst skola-Obruten skolgång för placerade barn och unga*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-4-7316.pdf>

Socialstyrelsen (9 mars 2023). *Omhändertaganden av barn enligt LVU*.
<https://www.socialstyrelsen.se/om-socialtjansten/socialtjansten-hjalper-barn-och-familjer/omhandertaganden-av-barn-enligt-lvu/>

Socialtjänstlag (SFS 2001:453). Socialdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/socialtjanstlag-2001453_sfs-2001-453/#K1

Šteh, B., Kalin, J., & Mažgon, J. (2021). Partnership Between Teachers and School Counsellors for Quality Learning and Work in the Community. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education*, 9(2). <https://doi-org.bibproxy.kau.se/10.23947/2334-8496-2021-9-2-147-159>

Sveriges Domstolar. (u.å.). *Beslut om vård av unga, LVU*. <https://www.domstol.se/amnen/tvangsvard/vard-av-unga-lvu/beslut-om-var-d-av-unga-lvu/>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf

Widmark, C., Sandahl, C., Piuva, K., & Bergman, D. (2011). Barriers to collaboration between health care, social services and schools. *International Journal of Integrated Care*, 11(3). <https://doi.org/10.5334/ijic.653>

Widmark, C., Sandahl, C., Piuva, K., & Bergman, D. (2013). Parents' experiences of collaboration between welfare professionals regarding children with anxiety or depression- an explorative study, *International Journal of Integrated Care*, 13. <https://doi.org/10.5334/ijic.986>

Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide

Syfte och frågeställningar

Studien syftar till att undersöka hur både lärare och socialarbetare upplever arbetsstrukturer för samverkan efter att ett barn blivit tvångsomhändertaget via LVU. Detta undersöks med hjälp av nedanstående frågeställningar.

- Vilka aspekter inom samverkan mellan skola och socialtjänst är välfungerande enligt lärare och socialarbetare?
- Vilka aspekter inom samverkan mellan skola och socialtjänst är begränsande enligt lärare och socialarbetare?
- Hur ser informationsöverföringen ut mellan skola och socialtjänst och hur uppfattar lärare och socialarbetare denna?

Etik

- Samtycke - Inhämta muntligt samtycke från samtliga respondenter.
- Information - Samtliga respondenter har rätt att avbryta intervjun när de vill utan att det ifrågasätts. Samtliga respondenter ska få information om detta.
- Endast forskning - Respondenternas svar kommer endast användas för denna studie. Samtliga respondenter ska få information om detta.
- Konfidentialitet - Alla personuppgifter kommer behandlas med konfidentialitet och inga obehöriga kommer ha åtkomst till dem. Samtliga respondenter ska få information om detta.

Frågor

1. Hur ser du på samverkan mellan skola och socialtjänst överlag? Hur viktig anser du att den är och hur tycker du att den fungerar generellt sett?
2. Vad anser du fungerar bra respektive mindre bra med samverkan mellan skola och socialtjänst vid LVU-placeringar?

3. Vilka faktorer anser du har en påverkan på hur samverkan vid LVU-placeringar fungerar?
4. Hur ser du på sekretessen mellan skola och socialtjänst? Upplever du att den utgör något hinder för samverkan?
5. Hur upplever du att informationsöverföringen fungerar mellan skola och socialtjänst vid ett LVU?
6. Vill du dela med dig av ett exempel där informationsöverföringen antingen fungerat bra eller mindre bra? Vad tror du det kan bero på?
7. Finns det något du skulle vilja ändra på gällande informationsöverföringen och sekretessen vid LVU?
8. Hur tror du att en väl fungerande samverkan mellan skola och socialtjänst bidrar till barnets välbefinnande vid LVU?

Bilaga 2: Informationsbrev

Informationsbrev om undersökning

Information om Samverkan mellan skola och socialtjänst - Lärares och socialarbetares upplevelser om arbetsstrukturer vid LVU. Detta informationsbrev innehåller information gällande undersökningen i fråga.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Studien syftar till att undersöka hur både lärare och socialarbetare upplever arbetsstrukturerna för samverkan efter att ett barn blivit tvångsomhändertaget via LVU. Detta undersöks med hjälp av nedanstående frågeställningar.

- Vilka aspekter inom samverkan mellan skola och socialtjänst är välfungerande enligt lärare och socialarbetare?
- Vilka aspekter inom samverkan mellan skola och socialtjänst är begränsande enligt lärare och socialarbetare?
- Hur ser informationsöverföringen ut mellan skola och socialtjänst och hur uppfattar lärare och socialarbetare denna?

Barn och ungdomar som omfattas av LVU är en utsatt grupp med en beroendeställning till yrkesverksamma lärare och socialarbetare. Detta resulterar i ett behov av en väl fungerande samverkan mellan skola och socialtjänst för att barn och ungdomar ska må så bra som möjligt samt ha tillgång till sina rättigheter. Eftersom lärare och socialarbetare är de yrkesverksamma som främst möter och hanterar samverkan mellan skola och socialtjänst är det därför intressant och viktigt att undersöka hur de upplever att samverkan fungerar.

Undersökningen genomförs i form av semistrukturerade intervjuer, det vill säga intervjuer med förbestämda frågor men möjlighet och rum för eventuella följdfrågor. Totalt kommer 6 intervjuer hållas, hälften med lärare och hälften med socialarbetare. Intervjuerna sker enskilt med varje person. Du ombeds att delta i undersökningen utifrån att du är en yrkesverksam lärare eller socialarbetare som har erfarenhet från samverkan mellan skola och socialtjänst vid LVU-placeringar.

Fördelen med deltagandet är möjligheten att få göra sin röst hörd gällande ämnet samt att hjälpa oss studenter skriva om ett viktigt och intressant ämne som ligger rätt i tiden. Eventuella nackdelar kan vara att tid behöver läggas undan för intervjun och eventuell förberedelse samt att ämnet eventuellt kan väcka jobbiga, tuffa eller ledsamma minnen. Gällande nackdelarna vill vi dock informera att intervjun planerar att pågå under max en timme och att frågorna skickas ut i förväg till deltagarna för möjlighet till eventuell förberedelse. Frågorna är inte skrivna med tanken att vara känsliga och undersökningen omfattas inte av ett behov av etikprövning, men frågan är givetvis individuell och utifrån att frågorna skickas ut i förväg kan varje deltagare ta ställning gällande samtycke redan då.

Vid önskemål finns möjligheten att ta del av den färdiga studien och dess resultat.

Intervjuerna kommer spelas in med hjälp av en diktafon och materialet kommer sedan transkriberas. En diktafon är inte kopplad till internet på något sätt och används för att all information som framkommer ska hållas anonym och att det inte ska finnas någon risk att informationen läcker ut. Med andra ord är intervjuerna anonyma och de enda som vet om vilka som intervjuas är uppsatsens författare, det vill säga Othilia Resare och Naseem Kakhi. Alla personuppgifter hanteras med hög konfidentialitet för att ingen obehörig ska kunna ta del av dem. De inspelade intervjuerna lagras och skyddas med hjälp av diktafonen tills det är färdigtranskriberat. När det är färdigtranskriberat raderas ljudfilerna och endast det transkriberade materialet (utan eventuella personuppgifter eller andra kopplingar till vem som deltagit) används.

Högskolan Dalarna är ansvarig för behandlingen av personuppgifter i samband med examensarbetet. Som deltagare i undersökningen har du enligt Dataskyddsförordningen (GDPR) rätt att få information om hur dina personuppgifter kommer behandlas. Du har också rätt att ansöka om ett så kallat registerutdrag, samt att få eventuella fel rättade. Vid frågor om behandlingen av personuppgifter kan du vända dig till Högskolans dataskyddsombud.

Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering.

Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Högskolan Dalarna.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.

Ort/datum

Falun/Gävle

Namn, telefon och e-post (till student och handledare)

Othilia Resare (student), 0730888954, h21othre@du.se

Naseem Kakhi (student), 0768952554, h20naska@du.se

Kari Jess (handledare), universitetslektor i socialt arbete, kje@du.se

Studentens och handledares underskrift

Othilia Resare

Naseem Kakhi

Kari Jess

Bilaga 3: Samtyckesformulär

Samtyckesformulär

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

Jag samtycker till att:

- delta i studien Samverkan mellan skola och socialtjänst
- att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i studiepersonsinformation
- följande personuppgifter samlas in: Yrkestitel
- personuppgifter kommer att användas till studiens resultat och slutsatser
- de insamlade uppgifterna kommer att bevaras tills att uppsatsen är godkänd

Plats och datum:

Underskrift:

Ansvarig för studien

Ort och datum: _____

Namnsteckning: _____

Bilaga 4: Etisk egengranskning

Blankett för etisk egengranskning av studentprojekt som involverar människor

Använd blanketten som en grund för forskningsetiska reflektioner tillsammans med din handledare och för att komma fram till bästa forskningsetiska förhållningssätt samt beslut om ansökan till den Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna alternativt Etikprövningsmyndigheten behövs eller ej. Blanketten behålls av studenten och handledaren.

Projekttitle: Samverkan mellan skola och socialtjänst

Student/student: Othilia Resare & Naseem Kakhi

Handledare: Kari Jess

	Ja	Tveksamt	Nej
1 Kan frivilligheten att delta i studien ifrågasättas dvs. omfattar studien deltagare som kan betraktas tillhöra en sårbar grupp t.ex. barn (under 18 år), personer med nedsatt kognitiv förmåga, psykisk funktionsnedsättning eller sådana som har en beroendeställning till den som genomför studien t.ex. som patienter eller elever till densamma?	☐	☐	☒
2 Innebär undersökningen att informerat samtycke inte kommer att inhämtas (d.v.s. forskningspersonerna kommer inte att få full information om undersökningen och/eller möjlighet att avsäga sig ett deltagande)?	☐	☐	☒
3 Innebär undersökningen någon form av fysiskt ingrepp på forskningspersonerna?	☐	☐	☒
4 Kan undersökningen påverka forskningspersonerna fysiskt eller psykiskt?	☐	☐	☒
5 Används biologiskt material som kan härledas till en levande eller avliden människa (t.ex. blodprov)?	☐	☐	☒
6 Avser du behandla känsliga personuppgifter, som etnicitet, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexualliv?	☐	☐	☒
7 Avser du behandla personuppgifter om lagöverträdelse, som brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden?	☐	☐	☒
8 Avser du att behandla personuppgifter? Observera att: <ul style="list-style-type: none"> • Samtliga uppgifter som kan kopplas till en levande person betraktas som personuppgifter, även om de är kodade eller krypterade. • I händelse av att studentarbetet INTE omfattar några känsliga personuppgifter och heller INTE deltagare som tillhör en sårbar grupp eller deltagare som INTE står i beroendeställning till den som genomför studien, behöver inte någon ansökan till Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna göras. • Vid behandling av personuppgifter ska dock ALLTID anmälan om detta göras till högskolans dataskyddsombud, via digital blankett som du finner här: https://blankett.du.se/sv/behandling-av-personuppgifter-i-samband-med-studentarbeten-ny-anmalan 	☐	☐	☒

Fastställd av Forskningsetiska nämnden 2020-09-23, uppdaterad 2023-03-10